Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Birkeland, Michael

Titel: BREV TIL: Daae, Ludvig FRA: Birkeland, Michael (1861-11-12)

Citation: Birkeland, Michael: ”BREV TIL: Daae, Ludvig FRA: Birkeland, Michael (1861-11-12)”, i *Breve fra Rigsarkivar Birkeland (1848-1879)*, Steenske Forlag, s. 93. Onlineudgave fra Danmarks Breve: https://tekster.kb.dk/text/letters-002069799-000-shoot-L0020697990000038.pdf (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Breve fra Rigsarkivar Birkeland (1848-1879)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

Læs Public Domain-erklæringen

TIL (SENERE PROFESSOR) LUDVIG DAAE.
Christiania, 12te Novbr. 1861.

Professor Ludvig Daae.

Kjære Ven! Jeg føler mig saa rørt og overvældet af den Opmærksomhed, Du har vist mig, at jeg, fornegtende min Character og mine Principer, sætter mig til at skrive et Brev. Først min Tak for det Exemplar af Sorøs Program, som Du var saa god at sende mig — jeg var allerede i Dept. bleven opmærksom paa dets Tilværelse, men kunde der ikke faae noget Expl.; der var ikke flere end til Skolerne, — og jeg vilde saa gjerne have det, skjønt Cataloger over hvad man ikke har Adgang til, i Grunden er en lidet lystelig Læsning. Dernæst dobbelt Tak for de Afskrifter, Du har ladet mig læse. Sandelig, jeg har ikke paa lange Tider havt Noget for mine Øine, som i den Grad har interesseret mig; jeg kunde ikke løsrive mig fra dem, men tog dem med mig i Sengen, hvor jeg Kl. 1 om Natten endelig blev færdig med min yderst ilfærdige Læsning. Du har vist ogsaa forudseet, at navnlig Brevene fra Christiania fra Tidsrummet omkring 1790 havde min varmeste Interesse. Hvad Du har afskrevet om Deichman, havde for mig noget vist Bekjendt i sine Hovedtræk; jeg er dog vis paa, at jeg ikke har læst Bilagene før. Det foresvæver mig, at Lange i Norsk Tidsskr. har meddelt Noget, som hører hid; eller skulde jeg have læst Noget blandt Bergs Manuskripter? — Men, som sagt, jeg troer dog ikke, Du har afskrevet trykte Sager. Smiths Breve og Autobiografi give udførlige og interessante Skildringer af; Throndhjemske Forhold og Personligheder. Han synes at have været en ærlig Jyde med oprigtig Interesse for Norge s. 94Adskilligt af hvad han siger, røber ogsaa Indsigt i Landets Forhold og Tarv. Hvad han fortæller om Visen „For Norge, Kjæmpers Fødeland“, er purt historisk Guld — af den Art, vi aldrig kan faa nok af —, jeg mener Yttringer af norsk Selvstændighedsfølelse. Om den Schlanbusch, han skriver om, har været den Samme, som spillede en (ikke ganske hæderlig?) Rolle under Forberedelserne til Hofrevolutionen i 1784, skal jeg ikke kunne sige med nogen Bestemthed; Du bør imidlertid i denne Henseende slaae efter i Gjessings Fredrik VI.s Hist., hvor Du ogsaa vil finde Adskilligt om Bülow selv. (Om Familien Schlanbusch se forøvrigt Legangers Beskr. over Eidsvold Jernverk, Topogr. Journ. I). Om Levetzau synes jeg jeg har seet eller hørt en meget gunstigere Dom (af I. C. Berg gjennem Lange?). — Den Dom, Smith fælder over B. Anker, er vistnok i det Væsentlige rigtig; den stemmer ialfald i det Væsentlige med den Idé, jeg har gjort mig om Manden. Anker characteriseres end yderligere ved G. Moltkes Yttringer. Moltkes og Kaas’s Breve have været mig en rig Kilde til Fornøielse; de bevæge sig paa et Felt, hvor jeg allerede forud var noget kjendt. Du veed, at jeg har adskillige Breve fra samme Tid; desværre er der nu lang Tid, siden jeg læste Noget i dem. Det er ganske morsomt at see de troskyldige Tanker, Moltke havde om Sidney Smith; Sagen er utvivlsomt den, at Sidney Smith, siden saa bekjendt fra Saint Jean d’Acre, var Gustav III.s Emissær i Norge; han havde kort før deltaget i Slaget ved Svensksund. Men Alt hvad man læser, bestyrker En i den Overbevisning, at Alt hvad der forhandledes paa Fladeby, var bare Vind. — (Du har vel seet Prinds Carl af Hessens Memoirer; der er Et og Andet i Smiths Breve, som minder derom?). — Jeg vilde vist havt adskillige Bemærkninger ved disse Breve fra Christiania; men da jeg læste dem paa Sengen, gjorde jeg ikke nogen Optegnelser. Navnet St. Priest, som jeg synes, Du var i Tvivl om, er sikkert rigtigt læst; jeg troer at kjende en saadan fransk Reisende i Chra fra andre Kanter. Men — overhovedet disse Breve s. 95ere „ umistelige“, og jeg gratulerer Dig baade til Dit Valg og Dit Held.

Jeg har gjennemgaaet Fortegnelsen over den hele Samling og ved Streger udhævet alle norske Ting. Jeg veed ikke, om Du har Anledning til eller tænker paa at gjøre nogen Efterhøst. I saa Tilfælde kunde jeg nok have Lyst til at gjøre en eller anden Bemærkning. Til Begivenhederne i 1772 og 1784 indeholde de uden Tvivl høist vigtige og interessante Oplysninger; men de maa vel overlades danske Historikere. Den „Relation du Baron de Guldencrone par rapport å Mr. C. Ancker 1773“ (Catal. Pg. 23) vilde jeg meget anbefale til Undersøgelse. Carsten Anker var nemlig dengang eller kort før i Stockholm, vel egentlig for at iagttage de norske Trælasthandleres Tarv med Hensyn til Flødningen i Clar-Elven; men der er ogsaa Antydninger til, at dette Ophold havde eller fik en politisk Character (cfr. Prinds Carl af Hessens Memoirer). En Rapport fra den danske Gesandt i Stockholm — det var Guldencrone? — turde lettelig være af stor Interesse. De Pag. 35 nævnte Anmærkn. til Fredr. IV.s Historie af Carl Deichman turde ogsaa være af Betydning; nogle Optegnelser af samme Mand fra dette Tidsrum, som Lange har afskrevet, ere af stor Interesse. Men jeg finder i det Hele mere Grund til at beundre Din Taalmodighed med at skrive af end til at sætte Din Iver i yderligere Rekvisition.

Om den Maade, hvorpaa Du skulde gjøre Almenheden delagtig i dine sorøiske Glæder, vil jeg ikke skrive noget Videre, førend jeg har talt med Andre, som kunne give Dig og maaskee allerede have givet Dig en bedre begrundet Dom end jeg kunde. At Du brænder af Begjærlighed efter at see dem paa Tryk, kan jeg godt forstaae, og at det vilde være Synd at forholde Publikum dem, erkjender jeg fuldkommen. Imidlertid har jeg dog visse Tvivl angaaende den Udstrækning, hvori disse Breve og Optegnelser bør gjøres publici juris. Dersom Alle var som jeg, vilde de være inderlig taknemmelige derfor.

s. 96Jeg haaber, at Du har faaet Dit Expl. af min Norges Vel; jeg sendte den gjennem Dybwad til Gyldendalske Boghandel. I Slutningen af forrige Maaned sendte jeg — i en Kasse fra Dept. til det danske Cultusminist. — adskillige Sager til Geh. Ark. Deri var to Expl. af Norske Reg. I til Wegener og Kali-Rasmussen; jeg ansaa det for en passende Opmærksomhed mod disse Mænd. Wegener fik et af de tolv Velin-Expl., som jeg haaber vil glæde ham. Apropos, Geh.-Arkivets Aarsberetninger er Noget, som jeg gjerne

vilde have Fingrene i, ligesom ogsaa de danske Regester (især II Bind). Jeg kan ikke tilgive Lange, at han ikke gav mig et af de Expl. af Aarsberetningerne, som han fik til Uddeling. Skulde de ikke være at erholde i Kjøbenhavn for en billig Penge? Dersom Du beærer mig med nogle Ord, saa siger Du mig kanskee Din Mening derom. Forresten føler jeg grant, efter at have fraadset i flere Maaneder i historiske Sysler, at det nu er Tid at trække sig ind i den juridiske og administrative Skal. Der er Intet, som har voldt mig saamegen Lidelse som disse historiske Lyster, jeg ikke uden Samvittighedsnag kan overlade mig til. Blandt mange andre vigtigere Ting har jeg ogsaa samlet til Stavanger Skole, og disse Samlinger have nu faaet en saadan Udstrækning, at jeg engang virkelig lagde Haand paa deres Bearbeidelse. Men det blev dog altfor magert. Det Fedeste er Fortegnelsen med biogr. Opl. om alle Rectorer fra 1570 til 1736. Du samler vel til dens og andre Latinskolers Hist.? Jeg troer dog, jeg har adskilligt Forsprang, hvad Stavanger angaaer. Dersom Du stadig er oppe paa Geheimearkivet, kunde jeg have Lyst til at bede Dig skrive af „Nogle nøiagtige Artikler at give Hans Majestæt tilkjende angaaende Stavanger Stift“ — jeg citerer efter Hukommelsen; Dokumentet nævnes i N. Nicolaysens N. Stiftelser III B under Stavanger i en Note. Det kunde Du maaskee finde Grund til at skrive af som et Bidrag til Reformationshistorien. Dokumentet er fra Midten af det sextende Aarhundrede, altsaa i Stav. Stifts dybe Forfalds Tid — jeg interesserer mig for hvad deri s. 97staaer angaaende Skolehuset og Skolen i Stavanger. Jeg vilde være Dig meget taknemmelig, om Du fandt et Øieblik til nærmere at undersøge den Sag.

Det har glædet mig særdeles at høre, at det Vink, jeg gav Dig om Throndhjems Capitelsbog den sidste Dag, Du var her, har baaret saa gode Frugter.

Holland — ak det lærde Holland — er forsvundet, opslugt af Tidens Bølger. P. B. blev gift i Søndags otte Dage siden. Løkke, Ibsen og jeg repræsenterede Holland ved denne Leilighed; men vi vare tause og vemodig stemte ved denne i sig selv saa glædelige Begivenhed. Vi savnede Dig meget; Du kunde have holdt en passende Oration efter Tidens Leilighed — jeg tænkte et Øieblik paa at agere Dig ved Spisebordet, men kunde ikke finde nogen ordentlig Tanketraad — og vel endog præsteret et Carmen, et Epithalamium; Ibsen viste sig fra sin uefterrettelige Side. Jeg er bange for, at Fru Hansen har svoret Hollands og alle Hollænderes Undergang; i Længden kommer hun dog vel til at trække det korteste Straa, — det gaaer ikke saa let med at omplante et Træ i en anden Jordbund. Ved Bryllupsbordet blev det af En, som kjendte Bruden nøie, profetert, at Hansen vilde komme til at staae under Tøffelen; man kunde ligesaa godt først som sidst kalde ham Paul Dotten istedetfor Paul Botten, mente han, den Skøier. Nu skal vi see, om han ikke svarer til Navnet, sagde han — Bureauchef Sem — til de Omsiddende og, hævende sin Stemme til den ligeoverfor siddende P. B., vedblev han: „Paul Dotten, maa jeg drikke et Glas med Dig?“ Hansen adlød strax og hævede sit Glas; bagefter fik han vide, at man havde drevet Abespil med ham.

Nogle Dage efter holdt Folket i Rigsarkivet et Lag for Hansen, hvortil de gjorde mig den Ære at indbyde mig; det var særdeles hyggeligt, og vi morede os fortrinlig. Hansen blev sendt hjem Kl. 12½, efter at være drukket dygtig paa Pelsen. — Du maa naturligvis aldrig lade Dig mærke for ham, at Du kjender Historien om „Paul Dotten“.

s. 98Vor fælles Ven Sars har i det sidste Hefte af Universitets-Tidsskriftet leveret et historisk Stykke, hvoraf han efter min Mening har stor Ære.

Rygtet gaaer, at Siegw. Petersen har kjøbt af Tønsberg [....] af „For Hjemmet“ og Munchs „Norske Folks Hist.“. Hvordan det ellers skal gaae med alle hans Forlagsartikler, veed jeg ikke; man siger, at hans Creditorer ikke vil tillade ham at reise fra Byen.

Hans Munk søger om at blive Expeditionschef for Chr.a Fattigvæsen, en nyoprettet kommunal Post med 500 Spd. aarlig.

Løkke fortalte for et Par Dage siden, at der skulde være kommet Vanskeligheder med Besættelsen af Adjunktposten ved Chr.a Skole. Riddervold skulde have tænkt paa at indstille Heidenreich, men siden faaet Betænkeligheder til Fordel for Schreiner.

Der tales Noget om, at Prof. Keyser tænker paa at tage Afsked; man kan altsaa muligens i kort Tid faae to Vacancer i det historiske Universitetsfag.

A. L. Brock blev opfordret til at tage Afsked sammen med Oden og Magnus, men han negtede at følge dette Vink.

Nu kan det være nok. Jeg gider ikke læse igjennem dette Rabbel; følgelig faaer Du tage det, som det er.

Lev vel, gid Du maa finde mange rare Ting og undgaae den Vanskjæbne at skrive af forhen trykte Sager. Min ærbødigste Hilsen til din Kone, som jeg, idet jeg ikke har den Ære at kjende hende personlig, venererer som en Historiens Befordrerske. Lev vel.

Din heng.

M. Birkeland.

Blandt Skolenyt mærkes, at der, som Du maaskee har hørt, i længere Tid har været stor Opstuds ved Bergens Skole, hvor den gale Stub gjør Rector Holmboe Livet surt. Han kan ikke opretholde Disciplinen og giver den blinde Rector Skylden derfor. Enden bliver formodentlig, at Holmboe maa tage sin Afsked. — Af politisk Nyt kan nævnes, at Re-s. 99gjeringens Indst. angaaende de unionelle Anliggender og den begjærede Revision antages at være afgaaet; der hersker ingen Tvivl om, at den gjør Front mod Svenskerne paa Basis af Storthingets Adresse.

In republ. litteraria ventes det, at Snivert, den Røver, snart skal optræde med en Fædrelandshistorie å la Fredrik Barfod. Knudsens uterlige Væsen i to af Byens Blade har Du vistnok seet. Udkast til et Retskrivnings-Edict for Skolerne er fra Dept. omsendt til Skolerne og Universitetet.